

دانشنامه مَصُورِ سوء مصرف مواد

Pictorial Encyclopedia of Substance Abuse

- پیشگیری

- کاهش آسیب

درش‌های درمانی نوین

تألیف

علیرضا احمدیان

بهنام شکری

ندا اسماعیلی فر

۱۳۹۶

سرشناسه	: احمدیان، علیرضا، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: دانشنامه مصور سوء مصرف مواد = Pictorial Encyclopedia of substance abuse/تالیف علیرضا احمدیان، بهنام شکری، ندا اسماعیلی فر.
مشخصات نشر	: تهران: پادینا، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۲ص : مصور (بخشی رنگی)، جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۸-۴۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	:
یادداشت	:
موضوع	: اعتیاد
موضوع	: اعتیاد -- عوارض و عواقب
شناسه افزوده	: شکری، بهنام، ۱۳۴۹ -
شناسه افزوده	: اسماعیلی، ندا، ۱۳۵۲ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۵ / ۲۵۳۲۴HV۵۸۰۱
رده بندی دیویی	: ۳۶۱.۱۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۰۴۵۳۶

دانشنامه مصور سوء مصرف مواد

تألیف: علیرضا احمدیان، بهنام شکری و ندا اسماعیلی فر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۸-۴۵-۰

ناشر: انتشارات پادینا

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد - نوبت چاپ: تهران، اول ۱۳۹۶

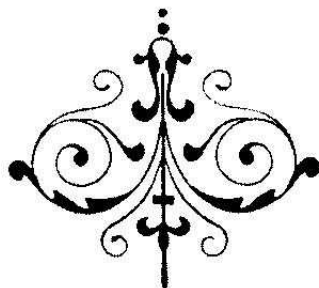
چاپ و صحافی: چاپ و نشر پادینا

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۷۷۴۲۱۷۵۷ (۰۲۱) همراه: ۰۹۰۲۵۰۸۸۳۸۱

www.padinapub.com

padina.pub@gmail.com

مقدمه مؤلفان

- در چه شرایطی استعمال مواد احتیالی بیشتری دارد ؟
- در چه شرایطی استعمال مواد دارای کمترین احتمال است ؟

گرچه هیچ تعریف دقیق و جامعی از پیشگیری زیاد وجود ندارد، اما پیشگیری و جلوگیری از سوء مصرف مواد معمولاً به اقداماتی گفته می شود که هدف آن بازداشتن از آغاز هرگونه سوء استفاده از مواد آن ها است و به مجموعه تلاش هایی گفته می شود که برای کاهش دادن خطر استعمال داروهای مخدر صورت می گیرد و به سه نوع فرایند پیشگیری که می تواند روی رو به افزایش خطر را منعکس می کنند تعریف می شود. پیشگیری به عنوان یک اقدام ارائه شده رای جمعیت جوان و خانواده ها در جهت افزایش دادن مقاومت در مقابل طمع مصرف داروهای مخدر تعریف می شود. هدف برنامه های پیشگیری جهانی جلوگیری و بازداري از شروع سوء مصرف مواد با ارائه اطلاعات و مهارت های لازم برای جلوگیری از مصرف مواد است. با افزایش دادن مقاومت در مقابل مصرف مواد در هر فرد اجتماع، برنامه های جهانی به افراد این فرصت ارائه می دهند که از آن سود ببرند. علاوه بر اهتمام به عوامل خطر آفرین فردی برنامه های پیشگیری جهانی روی عوامل خطر آفرین محیطی مانند ارزش های اجتماعی، حمایت مدرسه و هنجارهای اجتماعی تاکید دارد. با این اقدام بعضی افراد و خطرهای زیر گروهی ممکن است، مشخص شوند. آموزش پیرامون سوء مصرف

داروهای مخدر، برنامه‌های رسانه‌ای و ستادهای اطلاع‌رسانی عمومی، تغییر روش‌های تربیتی مدرسه می‌توانند مثال‌هایی در این زمینه باشند که با بهره از امکانات و وسایل ارتباط جمعی، تلویزیون، روزنامه و کتاب استفاده می‌کنند تا هنجارهای درستی را در مقابل سوءمصرف مواد و افزایش آگاهی پیرامون این مسائل ایجاد کنند و در تبیین هنجارهای سالم و صحیح را در نزد مردم کوشش کنند، استفاده می‌شود. افراد اغلب اوقات به اشتباه استدلال می‌کنند که همه مردم اجتماع از داروهای مخدر، سیگار و مشروبات الکلی استفاده می‌کنند، در صورتی که در نگاه آماری علمی فقط تعداد اندکی از افراد جامعه ممکن است به سوءمصرف مواد - حتی به صورت تفریحی - دست بزنند. یکی از اهداف آموزش عمومی افراد جامعه در مورد عوارض و ابعاد اعتیاد این است که یک بار واقعی و درست از این مسئله در بین جامعه پدید آید و افسانه‌ها و باورهای نادرست کوچک نمایانه - بزرگ نمایانه از مسائل اعتیاد کاهش یابد و از این فرصت شفاف بتوان برای پیشگیری مناسب‌تر و اساس‌تر اعتیاد، در جهان بهره برد. برنامه‌های مصونیت آفرین مبارزه با مواد بیش‌ترین پتانسیل سو قیقه بالایی را در جامعه دارند (کوهر و لیدل، ۲۰۱۲). یک مزیت حائز اهمیت راهبرد پیشگیری جهانی این است که آن‌ها غالباً ارزان تمام می‌شوند چون که هزینه آن در یک حیطه بسیار گسترده پخش می‌شود. مدارس و بستر مهر آفرین خانواده‌ها مکانی ایده‌آل برای ارائه این خدمات آموزش عمومی هستند و این برنامه‌ها بیشتر بر پایه فرایندهای روان‌شناختی موثر، فرایندهای موثر اجتماعی، آموزشی مهارت‌های مشخص و... می‌باشند (بلنکو، فابریکانت و ولف، ۲۰۱۱). برنامه‌های پیشگیری از سوءمصرف مواد بیش از همه بر آموزش مستقیم و غیرمستقیم افراد، مدرسه، خانواده و جوانان با تمرکز بر غنی‌سازی اطلاعاتی خانواده‌ها به دنبال کاهش اعتیاد در جوامع است. رسانه‌ها، اطلاعات مفیدی برای خانواده‌ها، انجمن‌های محلی ارائه می‌دهند. اقدامات پیشگیری‌گزینه‌ها برای زیرمجموعه‌هایی از جمعیت طراحی می‌شوند که نسبت به جمعیت کلی در خطر بیشتر ابتلا به مواد قرار دارند. گروه‌های در معرض خطر ممکن است، بر اساس سن، موقعیت خانوادگی، درآمد یا تاریخچه سوء رفتار فیزیکی/ جنسی مشخص شوند. به علاوه گروه‌هایی که بیشتر در معرض خطر قرار دارند معمولاً فرزندان افراد معتاد و یا الکلی، دانش‌آموزانی پرخاشگر و یا مجرم، جوانان و بچه‌های محله‌های فقیرنشین یا خانواده‌های آشفته (مطلقه) را شامل می‌شوند. هدف از پیشگیری‌گزینه‌های بازدارنده یا تأخیر انداختن سوءمصرف مواد با کاهش

مستقیم عوامل خطرآفرین مشخص شده است. چون گروه‌های انتخاب‌شده برای پیشگیری مشخص‌شده یا گزینش بر پایه و اساس خطرات آسیب‌پذیری است، برنامه‌ها باید خطرات خاص یک گروه را مورد هدف خود قرار داده باشند و عوامل حفاظتی باید به موثرترین شکل خود باشد (شولتز، ۲۰۱۱؛ احمدیان و همکاران، ۱۳۹۱).

فرآیند اقدامات پیشگیری مشخص به افرادی مربوط می‌شود که ممکن است از مواد استفاده نکنند اما دارای نشانه‌هایی هستند یا ناهنجاری‌هایی روان‌شناختی مشخصی دارند که احتمال استعمال مواد را در آن‌ها افزایش می‌دهد. مثلاً دچار افسردگی، اضطراب شدید، وسواس، تروماهای روانی، فوبیای اجتماع، قصد خودکشی و... دارند. افرادی که برای برنامه‌های پیشگیری مشخص‌شده، قبلاً تجربه استعمال مواد را داشته‌اند و هدفشان جلوگیری از ادامه استفاده و یا کاهش شدت استعمال مواد است، اهداف از شامل اطلاع‌رسانی مناسب و آموزش مهارت روانی-اجتماعی برای کاهش صدمات حاد مرتبط با استعمال مواد مخدر و کمک کردن به برطرف کردن مشکلات ناشی زیستی-روانی و اجتماعی ناشی از استعمال مواد است. ممکن است افراد تحت برنامه‌های پیشگیری مشخص‌شده توسط معلمان، والدین، مشربین مدرسه یا سیستم انتظامی حمایت شوند. آن‌ها عوامل خطرآفرین فردی و مشخصی شامل عدم موفقیت در مدرسه و درس، مشکلات اجتماعی بین فردی یا دیگر ناهنجاری‌ها را ممکن است داشته باشند. برنامه‌های حفاظتی مشخص‌شده عوامل خطرآفرین فردی شامل ضعف اعتمادبه‌نفس، ADHD، اضطراب اجتماعی، هراس، داشتن رابطه ضعیف با والدین و مشکلات عاطفی، افسردگی، اضطراب را بیان می‌کند (سیمسون و دانسروا، ۲۰۰۷)، احمدیان و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که سوء مصرف مواد در افراد دچار اختلالات یادگیری هم شایع است.

کتاب حاضر شامل ۲۲ فصل مشتمل بر جدیدترین یافته‌های بالینی از اعتیاد برای عموم است که هر فصل به شکل ترجمه، تدوین و سازمان‌دهی علمی یکپارچه توسط یکی از اعضای کمیته پژوهشی تألیف کتب مهیا شده است.

در آخر به سهم خود این مجموعه ناقابل را ابتدا به شهدای مبارزه با مواد مخدر و خانواده‌هایشان و سپس به اساتید ارجمند پروفسور باقر ثنائی‌ذاکر، دکتر علی‌محمد نظری، دکتر محسن وزیریان، دکتر سید عباس باقری یزدی، دکتر شمس‌علیزاده، دکتر عابدین، دکتر مستشاری و دکتر جعفر

بوالهیری گرامی‌شان و به ویژه دکتر حامد اختیاری استاد جوان، پیشگام و الگوی نمونه و خستگی‌ناپذیر اعتیاد پژوهی در ایران تقدیم می‌نماییم. در ضمن با استقبال از پیشنهادات اساتید و دانشجویان فرزانه در جهت ارتقاء و رفع نواقص این کتاب، آماده‌ایم تا نظرات، پیشنهادات ایشان را دریافت نموده و در ویراست‌های بعدی به کار بندیم.

گروه مؤلفان^۱

www.ketab.ir

^۱-Corresponding author:

Std_ahmadian@khu.ac.ir

Affiliation Ph.D Student of
Counseling of Kharazmi
University, Tehran, Iran.

Address: Kharazmi University,
Department of Clinical Psychology,
No149, Khaghani St., Enghelab
Ave., Tehran, Iran, IR.

فهرست مطالب

بخش اول: آشنایی اولیه با تاریخچه و ابعاد سوءمصرف مواد در ایران

فصل اول: آشنایی با تاریخچه، تعاریف و مفاهیم اولیه سوءمصرف مواد در ایران

فصل دوم: مفاهیم بهبودی، لغزش و عود در مسیر درمان اعتیاد

بخش دوم: آشنایی اختصاصی با مواد مورد سوءاستفاده

فصل سوم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به انواع مواد افیونی

فصل چهارم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به حشیش

فصل پنجم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به الکل

فصل ششم: آشنایی با عوارض سوءمصرف سیگار و مواد نیکوتینی

فصل هفتم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به داروهای دارای مصارف طبی

فصل هشتم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به کوکائین

فصل نهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به حشیش

فصل دهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به قارچ‌ها و کاکتوس‌های سمی توهّم‌زا

فصل یازدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به آمفتامین

فصل دوازدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به مت‌آفتامین

فصل سیزدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به قرص‌های تئاسی

فصل چهاردهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به فن‌بکایدین

فصل پانزدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به مواد استنشاقی

فصل شانزدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به داروها و مکمل‌های استروئیدی

آناپولیک

فصل هفدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به ناس

فصل هجدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد به خات

فصل نوزدهم: آشنایی با عوارض سوءمصرف و اعتیاد هم‌زمان به چند نوع مواد

بخش سوم: اهداف و اصول درمان‌های غیر دارویی

فصل بیستم: اهداف و اصول درمان‌های روان‌شناختی

فصل بیست و یکم: آموزش‌های پیشگیرانه

فصل بیست و دوم: مفهوم کاهش آسیب

منابع فارسی و لاتین

پیوست الف (نکات طلایی برای شناسایی افراد معتاد)

پیوست ب (پرسشنامه باورهای مرتبط با مواد)

پیوست پ (پرسشنامه عقاید و سوسه‌انگیز)

www.ketab.ir